

27 ta' Jannar, 1967

Imballfin

**S.T.O. Prof. Sir Anthony J. Mamo, O.B.E., C.St.J., Q.C., B.A.,
LL.D. — President**

**Onor. Prof. J.J. Cremona, K.M., LL.D., B.A., D.Litt. (Rome),
B.A., Hons. (Lond.), Ph.D. (Lond.), F.R.Hist.S. —
Vice-President**

Onor. J. Flores, B.L. Can., LL.D.

Carmelo sive Charles Pisani

versus

Hector Carbonaro et noe

Impediment tas-safar — Qerq — Frodi, ottenut b' — Penali.

Bier wiehed jista' jagixxi għall-penali kontra minn fottfenti l-ħruġ ta' mandat ta' impediment tas-safar kawtelatorju teħtieġ mhux biss li dika l-persuna tkun baqgħet sokkombenti fil-kawża minnu istittwita, imma li jiġi pruvat qerq jew frodi da parti tagħha.

Il-Qorti, rat l-att taċ-ċitazzjoni pprezentat quddiem il-Qorti tal-Kummerċ tal-Maestà Tagħha r-Regina li bih l-attur, wara li jingħataw id-dikjarazzjonijiet u l-provvedimenti kollha meħtnega — billi l-konvenuti fil-kwalta uagħhom premessa kienu talbu u ottjenew minn dik il-Qorti l-ħruġ ta' mandat tal-impediment tal-partenza fit-13 ta' Marzu, 1959 kontra l-attur li dak iż-żmien kien jinnegozja anke f'isem id-ditta "Charles A. Pisani & Sons", liema mandat baqa' isehħ sat-2 ta' Frar, 1966; u billi l-imsemmi mandat gie ottenut infondatament u fuq talba magħmula bil-qerq kif jirrizulta mill-kawża fl-ismijiet "Prof. Av. Joseph X. Xuereb noe. vs Joseph Caruana et" (156/1959) u "Hector Carbonaro et nomine vs Carmelo sive Charles Pisani proprio et nomine" (192/1959) deċiżi minn dik il-Qorti fl-10 ta' Jannar, 1966, li għalihom l-attur qiegħed jagħmel riferenza — talab li l-konvenuti, prevja okkorrendo d-dikjarazzjoni illi huma ottenew l-ħruġ tal-mandat tal-impediment tal-partenza fuq imsemmi infondatament u fuq talba magħmula bil-qerq, jiġu kundannati jħallsu lill-attur dik is-somma li tiġi fissa bħala penali, skond kif dispost fl-Artikolu 869 tal-Kodiċi tal-Proċedura Civili; b'riserva ta' kull azzjoni għad-danni u imghaxijiet, u bl-ispejjeż kontra l-konvenuti proprio et nomine li kellhom jibqgħu ingunti għas-subizzjoni.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti li qalu illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fil-liġi peress illi mhux veru illi l-ħruġ tal-mandat ta' l-impediment tas-safar gie ottenut fuq talba magħmula b'qerq.

Rat is-sentenza ta' l-ewwel Qorti tat-30 ta' Gunju, 1986 li biha t-talba ta' l-attur giet miċhuda bl-ispejjeż kontra tiegħu. wara li kkunsidrat —

Omissis.

Rat in-nota ta' l-appell ta' l-attur u l-petizzjoni tiegħu li biha talab li dik is-sentenza tiġi revokata u t-talba tiegħu tiġi milqugħa bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-konvenuti.

Rat ir-risposta tal-konvenuti li qalu illi s-sentenza appellata hi ġusta u jisthoggilha konferma bl-ispejjeż.

Rat l-atti kollha tal-kawża, semgħet it-trattazzjoni u kkunsidrat—

L-appellant ma jikkontestax il-prinċipju legali li donnu jemergi mill-ġurisprudenza ċitata mill-ewwel Onorabbli Qorti *sis-sens* illi s-sokkombenza tal-parti li tkun otteniet il-mandat kawtelatorju ta' impediment ta' partenza fl-azzjoni li dik il-parti tistitwixxi, u ma tagħtix per se u wehida lok għall-applikazzjoni tal-penali kontemplata fl-artikolu 869 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Civili iżda jinħtieg li jirriżulta illi fi-hruġ tal-mandat dik il-parti tkun aġiet bil-qerq ossija dolożament jew in mala fede. L-appellant, però jissottometti illi kontrarjament għal dak li rriteniet l-ewwel Onorabbli Qorti, fil-każ preżenti ma kienitx biss kwistjoni illi l-appellati baqgħu sokkombenti fil-kawża li huma għamlu kontra tiegħu in bażi għall-pretenzjoni li huma kienu ikkawtelaw bil-mandat ta' impediment tas-safar kontra tiegħu, imma kien hemm ukoll da parti tagħhom u ma satax ma kienx hemm, skond dak li rriżulta f'dik il-kawża u fil-kawża l-oħra trattata kontestwalment magħha il-qerq fil-hruġ ta' dak il-mandat konsistenti *sis-scienza* ta' l-illegittimità tal-pretenzjoni tagħhom u fl-animu deliberat li jinkolpaw lil-istess appellat biex jippruvaw

joħtu l-frodi tagħhom kommissa għad-dannu ta' Jacob.

Il-Qorti taħseb illi, għar-rigward almenu tal-appellat Caruana, l-ilment ta' l-appellant hu fondat.

L-ewwel Onorabbli Qorti irrilevat fis-sentenza issa appellata, illi fiż-żewġ kawżi msemmija fiċ-ċitazzjoni pretenuti kienet l-aktar kwistjoni ta' kredibilità bejn il-versjoni ta' l-appellati u dik ta' l-appellant u dawk il-kawżi ma kienux ta' soċjetazzjoni faċili. Izda mis-sentenzi mogħtija f'dawk il-kawżi jidher ċar illi l-kwistjoni kienet aktar minn waħda ta' sempliċi għażla bejn titwemminx ix-xhieda ta' wieħed inkella ta' ieħor. Hekk, per eżempju: fis-sentenza "Professur Xuereb vs Caruana et" jibda biex jingħad illi "l-provi wrew *abundamment*" illi fil-waqt li l-appellati kienu obligaw ruħhom li mbagħtu lid-ditta Jacobs ċertu metall ta' valur huma bagħtu metall differenti ta' valur wisq iżgħar. Imbagħad fi-istess sentenza jissokta jingħad illi "l-Qorti tuqbel *perfectament* mal-periti "li l-agir *fraudolent* ta' Caruana (fil-konfront ta' Jacobs) "firriżulta *pienamente pruvat*," għax hu (Caruana) kien jaf li kien qiegħed jibgħat haħid u mhux il-metall miġfihem (u dan kien jidher minn provi oħra, apparti d-depożizzjoni ta' l-appellant); jissokta jingħad ukoll illi "Caruana *xjentement* istitwera mill-Bank flus li kellu għad-dispożizzjoni tiegħu meta ma kellux dritt għalihom billi sserva b'dokument li kien jaf li ma kienux veritjeri."

Difatti, f'dik is-sentenza, l-appellat Caruana gie kundannat għall-arrest personali minħabba qerq u frodi.

Fis-sentenza, mbagħad, fil-kawża l-oħra "Carbonaro vs Pisani" l-prentensjoni prinċipali ta' l-appellati giet miċħuda għalhekk il-Qorti ppreferiet il-versjoni ta' l-appellant "mhux *semplicement* għalhekk Caruana ma kien korroborat minn haħd imma għalhekk il-provi wrew li Caruana kien jaf bl-inkarigu

mogħti lil Luigi Formosa biex jixtri scrap iron anzi nkarigaħ hu stess flimkien ma (l-appellant) u l-versjoni (ta' l-appellant) hija wkoll konfermata mid-dokument ta' forza skasċjanti ezibit a fol. 15....." F'l-istess sentenza jissokta jingħad illi "l-provi wrew abbondantemente" illi Caruana qatt ma seta' jiġi ngannat (mill-appellant) għax anzi kien ha parti attiva fl-akkwist, ippakkjar u tagħbija ta' l-israp iron flok gun metal.

Minn dana (u speċjalment mill-kliem grass kif hawn fuq minn din il-Qorti) jidher ċar illi, f'dawk il-kawżi, il-Qorti decidenti kienet enfatikament perswasa minn provi oħra li kienu jiskreditaw ix-xhieda ta' Caruana apparti d-depożizzjoni ta' l-appellant, illi Caruana aġixxa frawdolentement mill-bidu sa l-aħħar in kwantu li kien jaf illi l-appellant kien ikkonsenja għall-esportazzjoni lil-Jacobs il-merkanzija li Caruana nnifsu kien ordna u li kienet differenti minn dik ordnata minn Jacobs.

Din il-Qorti eżaminat il-provi magħmula f'dawk iż-żewġ kawżi u bir-rispett kollu, taqbel ma l-apprezzament li taqħhom kienet għamlet il-Qorti decidenti u l-konklużjonijiet li qabdet minnhom kif hawn fuq suacintament riportati — konklużjonijiet li kienu konformi ma dawk li kien wasal fihom ukoll il-perit ġudizzjarju.

Issa, jekk dana hu hekk, Caruana ma satax, fl-istess hin jahseb in bona fede jew imqar b'sempliċi colpa, li hu kellu kontra l-appellant il-pretensjoni u ha kkawtela bil-mandat ta' l-impediment ta' partenza. Bilforz illi fl-ħruġ ta' dak il-mandat hu aġixxa b'qerq, cioè bil-koxjenza ta' allegazzjoni ta' dritt li hu kien jaf li ma kellux u b'animu li jiskarika fuq l-appellanti responsabbiltà li hu kien jaf li kienet tiegħu.

Għar-rigward ta' l-appellat Carbonaro ma jistax, fl-istat tal-provi, jingħad l-istess haġa bl-istess affidament. F'il-kawża "Professor Xuereb vs Caruana", rigward il-frodi fir-relazzjoni

bejn l-appellati u Jacobs, il-perit ġudizzjarju ikkonkluda illi, fil-waqt li l-addibitu kien jirrizulta abbondantement mill-provi fil-konfront ta' l-appellat Caruana ma kienx, però, hekk jirrizulta kontra l-appellat Carbonaro. Il-Qorti li ddeċidiet dik il-kawża ma eżaminatx dik il-kwistjoni peress illi l-appellat Carbonaro kien sadattant għalaq is-60 sena u l-Avukat ta' Jacob ma kienx insista fuq l-aġir frawdolent da parti ta' dak l-appellat.

Mill-eżami tal-provi ta' dawk iż-żewġ kawżi anqas din il-Qorti m'hi sodisfatta illi jidher pruvat b'dak il-grad ta' ċertezza li mehtieġa illi dan l-appellat aġixxa b'qerq fil-ħruġ tal-mandat ta' impediment ta' safar kontra l-appellant: u l-Qorti ma tistax taċċetta s-sottomissjoni magħmula mill-għaref Avukat ta' l-appellant waqt it-trattazzjoni ta' l-appell illi d-dolo jew qerq hu solidali fis-sens li jikkomunika ruħu minn Caruana għal Carbonaro. L-appellant qed jitlob f'din il-kawża l-inflizzjoni ta' piena u din ma tistax tigi inflitta hliet kontra minn kien hati tal-qerq. Jekk il-Qorti m'hiex sodisfatta, kif m'hiex, illi Carbonaro kien partecipi wkoll fil-qerq ta' Caruana, ankorre talvolta jista' jkollha sospett li aktarx kien, ma tistax tintitti l-piena wkoll lill-istess Carbonaro. Il-prova tal-qerq għar-rigward ta' Caruana giet principalment diżunta minn ċirkostanzi li kienu jirrigwardaw direttament u personalment lilu.

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċidi billi tilqa' l-appell u kwanu dirett kontra l-appellat Caruana, tirrevoka, f'dan ir-rigward is-sentenza appellata u tilqa' t-talba ta' l-appellant u kwindi tikkundanna lill-appellat Caruana jhallas lill-appellant bhala penali s-somma ta' tmenin lira (£80); u tibhad l-istess appell fil-konfront ta' l-appellat Carbonaro u f'dan ir-rigward tikkonferma s-sentenza appellata.

L-appellat sew ta' prim'istanza kemm ta' l-appell, fir-relazzjoni bejn l-appellant u l-appellat Caruana, jidhalla minn

Caruana. Fir-relazzjoni bejn l-appellant u l-appellat Carbonaro, dawk l-ispejjeż jibqgħu bla taxxa.
